

Täysistunto

Keskiviikko 11.3.2026 klo 14.00—18.02

8. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus 2025

Kertomus K 9/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Sieltä ensimmäisenä edustaja Kumpula-Natri, olkaapa hyvä.

Keskustelu

16.39 **Miapetra Kumpula-Natri sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on ilo valtuuskunnan puheenjohtajana esitellä Euroopan neuvoston parlamentaarikkojen delegaation vuosikertomus, ja Euroopan neuvoston vuosikertomus sitten vielä ulkoasiainvaliokunnassa käydään tarkemmin läpi.

Maailmankirjat ovat sekaisin. Arvo- ja sääntöpohjainen maailmanjärjestys on uhattuna, ja demokratiaa haastetaan. Demokratia ei ole koskaan ihan täydellinen, mutta sen tarkoitus ei koskaan ole ollut antaa rajoittamatonta valtaa vaan itse asiassa vallan rajoittamista niin, että kukaan ei ole lain yläpuolella ja vallanvaihto on vaaleissa aina mahdollinen ja siitä päättää kansa. Ja sitten tulee kysymys, päättääkö ja millä ehdoilla.

Tällä viikolla luimme muun muassa Sitran selvityksestä, jonka mukaan sosiaalisen median algoritmit muokkaavat nuorten tietoon pääsyä ja sitä myöten myös ajatuksia niin, että se saattaa heikentää demokraattista osallistumista. Kyse ei ole siitä, etteikö pitäisi antaa tilaa erilaisille näkemyksille ja sen perusteella muovata omaa mielipidettään. Monipuolisen tiedon saaminen nimenomaan on koko demokratian idea. Haastetta on siinä, että mielipiteet eivät enää muodostu aivoissa tiedon perusteella vaan algoritmit jo kiihdyttävät vastakainasettelua ja korostavat tunteita enemmän kuin kykyä käsitellä faktoja ja muodostaa mielipidettä. Ja kun luottamus rapautuu, jäljelle jää epäluulo. Silloin tietoon perustuvan mielipiteen muodostaminen ja lopulta päätöksenteko vaikeutuvat, ja tämä on uhka demokratialle.

Puhun näin pitkään tästä siksi, että Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous on varoittanut tästä kehityksestä jo vuosia. Disinformaatio, hybridivaikuttaminen ja meillä johtaminen ovat kaikki pelinappuloita vaarallisessa pelissä, jonka lopputulosta emme osaa arvata. Siksi Euroopan neuvoston pääsihteeri Alain Berset on lanseerannut projektin The New Democratic Pact for Europe, jonka tavoitteena on vastata demokratian haasteisiin ja etsiä keinoja demokratian vahvistamiseksi ja uudistamiseksi. Osana tätä pro-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

jektia Suomen valtuuskunta oli mukana järjestämässä ensimmäistä aiheen seminaaria viime marraskuussa, ja se järjestettiin Suomessa eduskunnassa. Siellä pohdittiin Suomen erityisosaamista ennakoinnissa ja varautumisessa keinoina yhteiskunnallisen resilienssin ja demokraattisen turvallisuuden vahvistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu nyt jo viidettä vuotta. Ukrainassa on ollut hyvin vaikea talvi. Venäjän pommitukset, droonihyökkäykset, talven kylmyys ja perustarpeiden tyydyttämisen vaikeus ovat koetelleet ukrainalaisten sietokykyä useiden kuukausien ajan tänä talvena. Kävin jälleen vuosipäivänä nimenomaan Euroopan neuvoston parlamentaarikkojen delegaatiossa Ukrainassa, ja ihailen heidän sitkeyttään ja valmiuttaan puolustaa maataan ja koko Eurooppaa ja Euroopan turvallisuutta. He kuitenkin tarvitsevat meidän tukeamme, eivätkä heidän haasteensa rajoitu ainoastaan sotatoimien päättymiseen. Kestävä rauha voidaan saavuttaa vain hyökkääjän joutumisella vastuuvelvollisuuteen. Se on oleellinen osa rauhanprosessia, sovintoprosessia ja jälleenrakentamista.

Kun muut vasta puhuvat, Euroopan neuvosto toimii. Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen Euroopan neuvosto on perustanut sodan aiheuttamia tuhoja rekisteröivän vahinkorekisterin, kompensatioita pohtivan vaadekomission sekä ajatuksen hyökkäysrikostuomioistuimesta sotatuhojen aiheuttajien tuomitsemiseksi. Idea näille mekanismeille lähti liikkeelle meidän parlamentaarista yleiskokouksesta. Kaiken keskellä oli vastuullisuus ja halu varmistaa Ukrainalle kestävä ja uskottava tulevaisuus. Euroopan neuvoston suomalainen valtuuskunta tulee myös tekemään osansa, jotta Suomi toimisi eturintamassa ja etunojassa tässäkin asiassa ja olisimme ratifioimassa muun muassa tätä rikostuomioistuinta mieluummin nopeasti kuin hitaasti. Tämä merkki täytyy näyttää myös Venäjälle, se, että vastuuseen sotarikoksista joutuu.

Mutta nämäkään toimet eivät riitä. Olen vuoden aikana saanut toimia Ukrainan lasten tilannetta pohtivan verkoston varapuheenjohtajana, ja aika käy vähiin Ukrainasta Venäjälle kaapatuille kymmenilletuhansille lapsille. Osa heistä ei enää muista kotimaataan ja kielitään, ja osa on jopa koulutettu venäläisiksi sotilaiksi sotimaan kotimaataan vastaan ja unohtamaan kielensä ja lähtemään pakkokansallistamiseen ja jopa sotilaallistamiseen. Järjestimme toukokuussa täällä eduskunnassa ison kansainvälisen konferenssin, jossa pohdimme keinoja näiden lasten palauttamiseksi, tukemiseksi, ja tätä työtä teemme edelleen.

Sodasta huolimatta Ukraina haluaa kehittää omaa demokratiaa ja liittyä EU:n jäseneksi. Euroopan neuvostoa on usein kutsuttu Euroopan neuvoston porstuaksi, sillä yleiskokous tekee maakohtaisia monitorointiprosesseja, joissa arvioidaan jäsenmaiden demokraattisten instituutioiden toimimista, oikeusvaltiotilannetta ja ihmisoikeuksien kunnioittamista. Varapuheenjohtajamme Saara-Sofia Sirén laatii parhaillaan raporttia Ukrainasta.

Uskallan väittää, että Suomen valtuuskunta on näkyvä ja luotettava toimija 46 maan parlamentaarikkojen Euroopan neuvostossa. Jäsenillämme on tällä hetkellä valmistelussa jopa kuusi raporttia, mikä on enemmän kuin koskaan aiemmin. Viime vuonna hyväksyimme edustaja Honkosen laatiman raportin tekoälystä ja maahanmuutosta, ja tänä vuonnakin saamme valmiiksi valtuuskunnan raportteja. Jäsenet ovat edustaneet yleiskokousta erilaisissa tilaisuuksissa kansainvälisesti ja toimineet asiantuntijoina ja paneeleissa erilaisissa tilaisuuksissa. Olen itse saanut toimia viime vuoden myös yleiskokouksen yhtenä varapuheenjohtajana, ja se jatkuu vielä tämän toisen vuoden. Se on antanut mahdollisuuden päästä vielä syvemmin valmisteluun ja päätöksentekoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvosto syntyi toisen maailman raunioiden vielä sauhutessa. Rauhanprojektin ajatus oli, että ihmisoikeuksia kunnioittamalla, demokratiaa edistämällä ja oikeusvaltiota rakentamalla luodaan vakautta ja hyvinvointia. Vaikka arvot eivät suojele meitä aseita vastaan, ne vahvistavat kyvykkyyksiämme kansana ja tekevät meistä vahvempia vastaamaan tämänkin ajan haasteisiin. Kun viimeinen laukaus sodassa on ammuttu ja aseet laskettu alas, herää toivo paremmasta, ja siihen tulee olla tilana oikeudenmukainen ja kestävä rauha, joka antaa tilaa jälleenrakentamiselle ja toipumiselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

16.46 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuus ei ole yksittäinen sektori. Turvallisuus on käsiteltävä kokonaisuutena, jossa perinteinen puolustus, demokraattinen kestävyys ja ihmisoikeudet muodostavat yhden ja saman turvaverkon. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan viimeisin kertomus osoittaa, että kokonaisturvallisuus on tämän ajan tärkeimpiä eurooppalaisen yhteistyön näkökulmia.

Arvoisa puhemies! Tämä kertomus antaa meille paljon aihetta pohdintaan. Emme kykene rakentamaan kestävä turvallisuuksi pohtimatta sitä, mikä kaikki siihen tällä hetkellä vaikuttaa.

Ensimmäinen ja vakavin uhka on Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainassa. Se ei ole vain Euroopan rajoja rikkova teko, se on hyökkäys koko sääntöpohjaista kansainvälistä järjestystä vastaan. Kestävä rauha Euroopassa edellyttää tukea Ukrainalle ja täyttää vastuuvellollisuutta sotarikoksista. Lapsikaappaukset, kidutus ja siviileihin kohdistuvat rikokset ovat rikoksia, jotka vaativat kansainvälistä vastausta. Niitä ei voi eikä saa sivuuttaa. Ukrainan turvallisuus ja rauha ovat myös Suomelle tärkeitä.

Toinen kasvava turvallisuusuhka on myös demokratian kriisiytyminen ja hybridivaikuttaminen. Tämä kertomus kuvaa selkeästi, että ulkomaalainen vaikuttaminen, disinformaatio ja algoritmien manipulointi ovat uhkia Euroopan demokraattiselle turvallisuudelle ja lisäävät polarisaatiota. Vihollisen tavoitteena on horjuttaa yhteiskuntiemme luottamusta ja käyttää hämmennystä aseenaan. Siksi meidän on tärkeää riittävän usein myös pysähtyä siihen, mikä on yhteistä suomalaisille ja eurooppalaisille, jotta voimme muistaa yhtenäisyyden voiman. Tämän uhan torjuminen edellyttää meiltä paitsi varautumista, medialukutaitoa ja eurooppalaista yhteistyötä myös kykyä tunnistaa hybridivaikuttaminen osaksi nykypäivän turvallisuusympäristöä.

Kolmanneksi turvallisuutta mitataan siinä, kuinka yhteiskunnat pystyvät suojelemaan ihmisoikeuksia vaikeinakin aikoina. Se, miten suhtaudumme vanhuksiin ja vammaisiin, on kansakuntamme sivistyksen mitta. Oikeusvaltio, korruption torjunta, median vapaus ja poliittinen osallistuminen ovat yhteisöjen sisäisiä turvarakenteita. Kun ihmisillä on luottamus siihen, että oikeudet toteutuvat ja että poliittinen väkivalta torjutaan, valtio on vahvempi myös ulkoisia uhkia vastaan.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvoston ydintehtävä on ollut 76 vuoden ajan turvata ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio. Tämä kertomus osoittaa, että nämä eivät ole irrallisia arvoja. Ne ovat Suomen ja Euroopan turvallisuuden perusta. Siksi Suomen tulee jatkaa aktiivista työtä Euroopassa ja sen neuvostossa, vahvistaa demokraattista kriisinsietokykyämme ja pitää kiinni siitä, että yksikään sääntöperusteisen järjestyksen murentaminen ei jää ilman seuraamusta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen poissa. Edustaja Kokko.

16.51 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Ensin kiitokset Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnalle erinomaisesta työstä, jota olette tehneet Euroopan neuvostossa. Euroopan neuvosto on kiistämättä maanosamme varmasti tärkein demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta turvaava kansainvälinen organisaatio, ehkä jopa keskeisempi kuin Euroopan unioni. Kuten edustaja Kumpula-Natrin puheenvuorossa hyvin todettiin, Euroopan neuvosto on usein ollut se odotushuone Euroopan unioniin, jossa näitä unionin kannalta ehkä tärkeitä perusarvoja on yhteiskunnissa laitettu kuntoon, ja ennen kaikkea se on tuonut yhteen myös nykyisin unioniin vielä kuulumattomat maat.

Erityisen tärkeänä pidän Euroopan neuvoston työtä tällä hetkellä Venäjän kaappaamien ukrainalaisten lapsien palauttamiseksi takaisin heidän perheidensä luokse. Se tilanne on kestämaton ja täyttää varmasti tunnusmerkit rikoksista ihmisyyttä vastaan. Toinen on tietysti sitten Venäjän aiheuttamien vahinkojen selvittäminen, missä työssä Euroopan neuvosto on ollut erittäin keskeisesti mukana. Toivottavasti sekin asia etenee laajalla kansainvälisellä yhteistyöllä.

Haluaisin tässäkin yhteydessä nostaa esille, kuten olen varmaan aikaisemmissakin kohdissa, kun kertomusta on käsitelty, aina sen toisen puolen, mikä Euroopan neuvostoon liittyy, eli kunta- ja aluehallintokongressin, jossa itse olen saanut vaikuttaa jo lähes kymmenen vuoden ajan Suomen valtuuskunnassa. Ehkä parlamentaarisen työn ohella myös tämä kunta- ja aluehallintokongressi on tärkeä, sillä se tuo yhteen yli 300 alue- ja paikallishallinnon edustajaa ympäri Eurooppaa keskustelemaan ehkä nimenomaan niitten kuntien ja alueiden näkökulmasta keskeisistä ihmisoikeus- ja oikeusvaltioperiaatekysymyksistä. Olemme myös ainoa organisaatio, joka kansainvälisesti toteuttaa alue- ja paikallisvaalien valvontaa sekä tekee myös näitä maaraportteja, joihin myös edustaja Kumpula-Natri hyvässä puheenvuorossaan viittasi.

Tässä suhteessa toivoisin, että voisimme tiivistää tätä yhteistyötä parlamentaarisen valtuuskunnan ja kuntakongressin valtuuskunnan kanssa, sillä se ehkä vahvistaisi Suomen äänen kuuluvuutta koko Euroopan neuvostossa, jos kaikki nämä meidän edustajat, keitä siellä on, pystyisivät tulemaan saman pöydän ääreen ja hakemaan niitä yhteisiä näkemyksiä, mitä sitten veisimme sekä parlamentaarisessa yleiskokouksessa että kuntakongressissa eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.53 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Winston Churchillin aloitteesta 1949 syntyi rauhanprojekti eli Euroopan neuvosto. Eli toisen maailmansodan raunioilla syntyi idea siitä, että ihmisoikeuksia kunnioittamalla, demokratiaa edistämällä ja oikeusvaltiota rakentamalla luodaan vakautta ja hyvinvointia. Tänä päivänä, kun katsoo maailman tilannetta, tämä asia on entistä, entistä ajankohtaisempi.

Nyt kun katsoo tätä Euroopan neuvoston raporttia, niin Euroopan neuvoston ensisijainen tarkoitus on olla normatiivinen järjestö, joka luo valtioita sitovia kansainvälisiä sopimuksia ja näiden sopimusten noudattamisella ohjaa valtioiden toimintaa kohti järjestön edistämiä arvoja. Sitten kun katsotaan tätä tilannetta, kun sääntöpohjaisuus ja demokratia ovat kriisissä, niin täytyy sanoa, että tästä kehityksestä, josta Euroopan neuvosto on puhu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

nut, pitää olla huolissaan senkin vuoksi, että näitten sopimusten tarkoitus on nimenomaan huolehtia ja suojella heikompia vahvojen maailmassa, mitä tänä päivänä juuri tehdään. Eli näiden Euroopan neuvoston arvojen pitäisi tänä päivänä olla erittäin korkealla tasolla meidän keskusteluissa.

Tämä demokratiakriisi on erittäin vakava uhka, ja tässä on tullut monia puheenvuoroja siitä, mitkä sitä haastavat. Ulkopuolelta haastetaan ja yritetään vähentää demokratian luotamusta ja sitten tuoda vastakkainasettelua ja pelottelua disinformaatiolla ja valheellisilla narratiiveilla. Kaikkeen tähän yhteiskunnan pitää olla valmis. Näitä pitää torjua.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopan ihmisoikeussopimusta, joka täytti 75 vuotta tänä vuonna, voidaan pitää Euroopan neuvoston merkittävimpana saavutuksena ja kulmakivenä. Tässäkin mielessä kun katsotaan, sen avulla on ylläpidetty sananvapautta ja edistetty tasa-arvoa ja torjuttu naisiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä suojeltu lasten oikeuksia. Ja kun katsotaan tätä maailmaa, missä tällä hetkellä ollaan, niin tämä polarisaatio, mikä on kasvanut, on erityisesti naisten asemaa heikentänyt. Tässäkin mielessä, kun täällä salissa aika usein puhutaan monista lakihankkeista, nämä isot periaatteet pitäisi aina muistaa, mitä näillä säännöillä yritetään ohjata. Me yritetään rakentaa tasa-arvoista ja yhdenvertaista yhteiskuntaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

16.56 **Miapetra Kumpula-Natri sd:** Kiitos, puheenjohtaja! Hienoa, että keskustelua tästä pystyttiin käymään edes tämänkin verran. Monta kertaa nämä Euroopan neuvoston asiat ovat jotain kaukaisia ja demokratia, ihmisoikeudet ja oikeusvaltioperiaate ovat asioita, joista ei saa hirveän hyvin otetta, mutta nyt meillä on odotuksissa myös hallituksen esitys, koska Suomi valmistelelee osallistumista tähän erityisrikostuomioistuimeen, hyökkäysrikostuomioistuimeen. Sellainen perustetaan, jotta Venäjä joutuu vastuuseen rikoksista, joilla se rikkoo kansainvälistä oikeutta, ja erityisesti siitä, mitä se Ukrainassa tekee. Tämä tulee sitten ihan eduskuntaan päätettäväksi. Niin että aina tämä työ ei ole näkymätöntä ja parlamentaarikkojen puhetta ja ideoita, vaan nyt Euroopan neuvosto on ottanut koppia asiasta, joka tuntuu, että ei oikein löytänyt sijaansa kansainvälisissä elimissä ja olemassa olevissa rakenteissa. Näen tuon hyvin tärkeänä ja suomalaisten tuen Ukrainalle tämänkin kohdalla aktiivisena toimijana merkittävänä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.